

EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen kansallista täytäntöönpanoa koskeva lainsäädäntöhanke

Sisäministeriö on tänään asettanut hankkeen, jossa valmistellaan uuden EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen (ns. pakti) kansallisen täytäntöönpanon edellyttämät lainsäädäntömuutokset.

Toimikausi

Hanke asetetaan ajalle 15.10.2024–31.7.2026.

Hallituksen esitys/esitykset on tarkoitus antaa eduskunnalle viimeistään kevätistuntokauden 2026 alussa. Lakimuutosten on tultava voimaan kesällä 2026, jolloin paktiin sisältyviä EU-säädöksiä aletaan soveltaa.

Tausta

EU:n uuden muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen muodostavat säädökset tulivat voimaan 11. kesäkuuta 2024, ja niitä aletaan pääosin soveltaa kahden vuoden kuluttua tästä eli vuoden 2026 puolivälissä. Sopimus tarjoaa EU:lle oikeudellisen kehyksen ja välineet, joilla unioni voi tehostaa edelleen ulkorajojensa valvontaa ja luoda nopeita ja tehokkaita turvapaikka- ja palauttamismenettelyjä, ja samalla sillä varmistetaan vahvat takeet. Sillä luodaan muuttoliikkeen yhteiseen hallintaan yhteisvastuujärjestelmä, jossa jäsenvaltioita ei jätetä yksin paineen alle.

Sopimus sisältää seuraavat kymmenen kattavaa säädöstä:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1351, annettu 14 päivänä toukokuuta 2024, turvapaikka-asioiden ja muuttoliikkeen hallinnasta, asetusten (EU) 2021/1147 ja (EU) 2021/1060 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 604/2013 kumoamisesta (ns. hallinta-asetus)
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1348, annettu 14 päivänä toukokuuta 2024, kansainvälistä suojelua unionissa koskevan yhteisen menettelyn luomisesta ja direktiivin 2013/32/EU kumoamisesta (ns. menettelyasetus)
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1349, annettu 14 päivänä toukokuuta 2024, rajalla tapahtuvasta palauttamismenettelystä ja asetuksen (EU) 2021/1148 muuttamisesta (ns. rajalla tapahtuvasta palauttamismenettelystä annettu asetus)

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1359, annettu 14 päivänä toukokuuta 2024, muuttoliikkeeseen ja turvapaikanhakuun liittyviin kriisitilanteisiin ja ylivoimaisen esteen tilanteisiin vastaamisesta ja asetuksen (EU) 2021/1147 muuttamisesta (ns. Kriisi- ja force majeure -tilanteita koskeva asetus)
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1358, annettu 14 päivänä toukokuuta 2024, Eurodac-järjestelmän perustamisesta biometrinen tietojen vertailua varten Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) 2024/1351 ja (EU) 2024/1350 ja neuvoston direktiivin 2001/55/EY tehokkaaksi soveltamiseksi ja laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden tunnistamiseksi sekä jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten ja Europolin esittämistä, Eurodac-tietoihin lainvalvontatarkoituksia varten tehtäviä vertailuja koskevista pyynnöistä ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) 2018/1240 ja (EU) 2019/818 muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 603/2013 kumoamisesta (ns. Eurodac-asetus)
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1356, annettu 14 päivänä toukokuuta 2024, kolmansien maiden kansalaisia ulkorajoilla koskevan seulonnan käyttöönotosta ja asetusten (EY) N:o 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 ja (EU) 2019/817 muuttamisesta (ns. seulonta-asetus)
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1352, annettu 14 päivänä toukokuuta 2024, asetusten (EU) 2019/816 ja (EU) 2019/818 muuttamisesta kolmansien maiden kansalaisten seulonnan käyttöön ottamiseksi ulkorajoilla (ns. seulontaan liittyvän tietojärjestelmäpääsyn edellytyksistä annettu asetus)
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1347, annettu 14 päivänä toukokuuta 2024, vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle ja myönnetyn suojelun sisällölle, neuvoston direktiivin 2003/109/EY muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/95/EU kumoamisesta (ns. määritelmäasetus)
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1346, annettu 14 päivänä toukokuuta 2024, kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden vastaanottoa jäsenvaltioissa koskevista vaatimuksista (ns. vastaanottodirektiivi)
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1350, annettu 14 päivänä toukokuuta 2024, uudelleensijoittamista ja humanitaarista maahanpääsyä koskevan unionin kehyksen käyttöönotosta ja asetuksen (EU) 2021/1147 muuttamisesta (ns. uudelleensijoittamisasetus)

Komissio antoi 12.6.2024 tiedonannon yhteisestä täytäntöönpanosuunnitelmasta, jolla autetaan unionia ja sen jäsenvaltioita valmistautumaan tehokkaasti säädösten täytäntöönpanoon (Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle COM(2024)251 final, 12.6.2024). Yhteisessä suunnitelmassa jätetään jäsenvaltioille joustonvaraa mukauttaa muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen mukaiset velvoitteet kansallisiin järjestelmiinsä ottaen huomioon, että jäsenvaltioilla on erilaisia haasteita ratkaistavanaan ja ne ovat valmisteluissaan eri vaiheissa.

Tavoitteet ja tehtävä

Hankkeen tavoitteena on selvittää ja valmistella kansalliset säädösmuutokset, joita tarvitaan paktin täytäntöönpanemiseksi kansallisesti. Koska suurin osa paktin säädöksistä on suoraan sovellettavia asetuksia, selvitetään hankkeen aikana päällekkäinen kansallinen lainsäädäntö ja esitetään sen kumoamista. Suurin osa säädösmuutoksista kohdistuu ulkomaalaislakiin.

Säädöksiin sisältyy myös jonkin verran kansallista liikkumavaraa, mikä edellyttää uutta kansallista lainsäädäntöä ja voimassa olevan lainsäädännön muuttamista. Kansallista liikkumavaraa sisältyy erityisesti sekä turvapaikkahakemuksen tutkintaan että muutoksenhakuun liittyviin säännöksiin. Hankkeessa valmistellaan myös nämä muutokset. Hankkeen aikana arvioidaan, valmistellaanko tarvittavista lakimuutoksista yksi vai useampi hallituksen esitys.

Uudelleenlaaditun vastaanotto-olosuhteita koskevan direktiivin vaatimat lakimuutokset toteutetaan erillisessä 8.7.2024 asetetussa vastaanottolain uudistamisesta koskevassa lainsäädäntöhankkeessa (VN/20211/2024).

Täytäntöönpano sovitetaan yhteen Petterin Orpon hallituksen ohjelman tavoitteiden kanssa. Hankkeessa otetaan käyttöön kaikki EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen sallimat tiukennukset ja toteutetaan hallitusohjelman yleistä tahtotilaa, jolla hallitus saattaa Suomen turvapaikkapolitiikan keskeisten säädösten osalta yleispohjoismaiselle tasolle. Ensisijaisesti hädänalaisimpia autetaan lähtöalueilla. Euroopan rajojen ylittämiseen ja turvapaikan hakemiseen Suomesta perustuva turvapaikkamekanismi minimoidaan. Tavoitteena on turvapaikkajärjestelmän väärinkäytön ehkäiseminen ja turvapaikkapolitiikan tiukentaminen, johon sisältyy myös kielteisen päätöksen saaneiden maasta poistuminen tai poistaminen.

Paktin täytäntöönpanoon liittyvillä lakimuutoksilla saatetaan päätökseen myös hallituksen ohjelmassa sovittu ulkomaalaislain kansainvälistä suojelua koskevien säännösten kokonaisuudistus. Tällä toteutetaan myös kirjausta, jonka mukaan Suomen turvapaikanhakujärjestelmää tehostetaan ja sen laatua kehitetään. Hallitusohjelman tavoitteet huomioiden hankkeessa valmisteltavilla kansallisilla lakimuutoksilla pyritään hakemaan säästöjä.

Organisointi

Hanke valmistellaan sisäministeriössä. Valmisteluun osallistuvat johtava asiantuntija Sanna Montin (vastuuvalmistelija), johtava asiantuntija Berit Kiuru, erityisasiantuntija Eeva-Maija Leivo ja erityisasiantuntija Anu Polojärvi sisäministeriön maahanmuutto-osastolta sekä lainsäädäntöneuvos Jaana Heikkinen sisäministeriön rajavartio-osastolta. Säädösvalmisteluavustajana toimii Tiina Pelkonen sisäministeriön maahanmuutto-osastolta.

Valmistelua tehdään yhteistyössä sisäministeriön poliisiosaston, kansainvälisten asioiden yksikön sekä kansallisen turvallisuuden yksikön, oikeusministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, valtiovarainministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön, ulkoministeriön, Maahanmuuttoviraston, Rajavartiolaitoksen, suojelupoliisin, Poliisihallituksen, yhdenvartaisuusvaltuutetun sekä tietosuojavaltuutetun kanssa. Tarvittaessa kuullaan myös muita viranomaisia ja järjestöjä.

Kustannukset ja rahoitus

Työ tehdään virkatyönä. Sisäministeriössä kustannukset (työaika) kohdennetaan toiminnolle kansallisten säädösten valmistelu 2000 520 100.

Osastopäällikkö, yliohtaja

Minna Hulkkonen

Maahanmuuttojohtaja

Sanna Sutter

Tiedoksi

Ministeri Ranne
Kansliapäällikkö Pimiä
Valtiosihteeri Salminen
Erityisavustaja Paaso
SM/HKO/oikeudellinen tuki
SM/viestintä
SM/Maahanmuutto-osasto esittelijät
SM/PO
SM/RO
SM/KVY
SM/KTY
Oikeusministeriö
Työ- ja elinkeinoministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Suojelupoliisi
Poliisihallitus
Maahanmuuttovirasto

VN/27731/2024-SM-1

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: